

Υπόθεση C-482/21

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

5 Αυγούστου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Fővárosi Törvényszék (Ουγγαρία)

Ημερομηνία της διατάξεως του αιτούντος δικαστηρίου:

29 Ιουνίου 2021

Προσφεύγουσα:

Euler Hermes SA Magyarországi Fióktelepe

Καθής:

Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Προσφυγή με αίτημα τη μεταρρύθμιση ή την ακύρωση της διοικητικής απόφασης με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση μείωσης της βάσης επιβολής του φόρου προστιθέμενης αξίας (στο εξής: ΦΠΑ) που αναλογεί σε πράξεις σχετικές με εκχωρηθείσες σε ασφαλιστή απαιτήσεις οι οποίες κατέστησαν ανεπίδεκτες είσπραξης.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Αίτημα μείωσης της βάσης επιβολής του ΦΠΑ που αναλογεί σε απαιτήσεις που κατέστησαν ανεπίδεκτες είσπραξης, υποβληθέν από τον εκδοχέα των απαιτήσεων αυτών (οδηγία 2006/112, άρθρο 90).

Άρθρο 267 ΣΛΕΕ.

Προδικαστικό ερώτημα

Αντιβαίνει στις αρχές της αναλογικότητας, της φορολογικής ουδετερότητας και της αποτελεσματικότητας –λαμβανομένου, ιδίως, υπόψη ότι ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να εισπράττει ως ΦΠΑ για παράδοση αγαθού ή για παροχή υπηρεσιών ποσό μεγαλύτερο από εκείνο που εισέπραξε πράγματι αυτός που παρέδωσε το αγαθό ή που παρέσχε την υπηρεσία– και στην απαλλαγή από τον φόρο που προβλέπεται στο άρθρο 135, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, της οδηγίας περί ΦΠΑ – ιδίως όσον αφορά την απαίτηση μεταχείρισης της σχετικής δραστηριότητας ως ενιαίας απαλλασσόμενης πράξης, διά παραπομπής στις αρχές που διατυπώθηκαν στα σημεία 35, 37 και 53 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση *Swiss Re Germany Holding (C-242/08, EU:C:2009:300)*–, καθώς και στην απαίτηση διασφάλισης της ελεύθερης κυκλοφορίας κεφαλαίων και υπηρεσιών στην εσωτερική αγορά, πρακτική κράτους μέλους βάσει της οποίας η μείωση της βάσης επιβολής του φόρου που πρέπει να εφαρμοστεί σε περίπτωση οριστικής μη καταβολής του άρθρου 90, παράγραφος 1, της οδηγίας περί ΦΠΑ δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση ασφαλιστή ο οποίος, στο πλαίσιο ασφάλισης εμπορικών απαιτήσεων, καταβάλλει στον ασφαλισμένο, ως αποζημίωση, στην περίπτωση επέλευσης του ασφαλιστικού κινδύνου, το ποσό της βάσης επιβολής του φόρου και του αναλογούντος στο ποσό αυτό ΦΠΑ, με συνέπεια, βάσει της σύμβασης ασφάλισης, την εκχώρηση της απαίτησης στον ασφαλιστή, μαζί με όλα τα δικαιώματα που συνδέονται με αυτή, υπό σωρευτικά συντρέχουσες περιστάσεις κατά τις οποίες:

- i) όταν οι εν λόγω απαιτήσεις κατέστησαν ανεπίδεκτες είσπραξης, η εθνική νομοθεσία δεν επέτρεπε καμία μείωση της βάσης επιβολής του φόρου για απαιτήσεις ανεπίδεκτες είσπραξης·
- ii) αφ' ης στιγμής κατέστη πρόδηλη η μη συμβατότητα προς το δίκαιο της Ένωσης της ως άνω απαγόρευσης, το εθνικό θετικό δίκαιο απέκλεισε ρητώς και παγίως την επιστροφή στον προμηθευτή της αρχικής παράδοσης των αγαθών (τον ασφαλισμένο) του ΦΠΑ που αναλογεί σε απαίτηση ανεπίδεκτη είσπραξης για τον λόγο ότι το ποσό του εν λόγω ΦΠΑ καταβλήθηκε σε αυτόν από τον ασφαλιστή και
- iii) ο ασφαλιστής μπορεί να αποδείξει ότι η απαίτησή του έναντι του οφειλέτη κατέστη οριστικώς ανεπίδεκτη είσπραξης;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 2006/112/EK του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας, άρθρα 73, 90 και 135.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (νόμος CL του 2017 περί γενικής φορολογικής διαδικασίας, στο εξής: νόμος περί γενικής φορολογικής διαδικασίας), άρθρο 196.

Az általános forgalmiadóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (νόμος CXXVII του 2007 περί φόρου προστιθέμενης αξίας), άρθρα 5, 55, 56 και 77.

Az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (νόμος CLI του 2017 περί ρυθμίσεως της φορολογικής αρχής), άρθρο 12.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Η Euler Hermes SA Magyarországi Fióktelepe (στο εξής: προσφεύγουσα) είναι ασφαλιστική εταιρία η οποία, στο πλαίσιο της δραστηριότητάς της, αναλαμβάνει την υποχρέωση καταβολής στον ασφαλισμένο αποζημίωσης για συγκεκριμένη απαίτηση σε περίπτωση μη καταβολής της από τον πελάτη του ασφαλισμένου. Το ποσό της αποζημίωσης καθορίζεται συνήθως στο 90 % της αξίας της μη καταβληθείσας απαίτησης πλέον ΦΠΑ. Βάσει της σύμβασης, με την καταβολή της αποζημίωσης μεταβιβάζονται στην προσφεύγουσα το μέρος της απαίτησης που αντιστοιχεί στην αξία της ασφάλισης καθώς και όλα τα δικαιώματα που είχε αρχικώς ο ασφαλισμένος. Εντούτοις, η προσφεύγουσα επιβαρύνεται στην πραγματικότητα με τον ΦΠΑ που οι ασφαλισμένοι μετακύλησαν στους πελάτες τους, χωρίς να τον εισπράξουν.
- 2 Επικαλούμενη τη διάταξη του Δικαστηρίου της 24ης Οκτωβρίου 2019, Popl Értékesítő Kft. (C-292/19, EU:C:2019:901), την 31η Δεκεμβρίου 2019 η προσφεύγουσα υπέβαλε στη φορολογική αρχή αίτηση επιστροφής του ΦΠΑ που περιλαμβανόταν στα ποσά που είχαν καταβληθεί στο πλαίσιο ασφάλισης με ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2014, όπως καταγράφονταν στα τιμολόγια που εκδόθηκαν με ημερομηνία εκτέλεσης μετά την 1η Δεκεμβρίου 2013, για συνολικό ποσό 225 855 154 ουγγρικών φιορινιών (HUF) και 128 240,44 ευρώ, εντόκως.
- 3 Η προσφεύγουσα στήριξε την αίτησή της στο γεγονός ότι, στο πλαίσιο του επίμαχου ασφαλιστικού προϊόντος, είχε καταβάλει το ποσό της ασφάλισης, περιλαμβανομένου ΦΠΑ, για απαιτήσεις που κατέστησαν οριστικώς ανεπίδεκτες είσπραξης. Για τον λόγο αυτό, ζήτησε την εκ των υστέρων μείωση της βάσης επιβολής του φόρου.
- 4 Στις 29 Ιανουαρίου 2020, η Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-budapesti Adó- és Vámigazgatósága (φορολογική και τελωνειακή διεύθυνση βόρειου τομέα Βουδαπέστης της εθνικής φορολογικής και τελωνειακής αρχής, Ουγγαρία) (πρωτοβάθμια φορολογική αρχή) απέρριψε την εν λόγω αίτηση. Αιτιολόγησε την απόφασή της επισημαίνοντας ότι οι πράξεις τις οποίες αφορούσαν οι ανεπίδεκτες είσπραξης απαιτήσεις δεν είχαν πραγματοποιηθεί από την προσφεύγουσα.

- 5 Η προσφεύγουσα προσέβαλε την ως άνω απόφαση ενώπιον της Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (διεύθυνσης πόρων της εθνικής φορολογικής και τελωνειακής αρχής, Ουγγαρία, στο εξής: καθής), η οποία όμως επικύρωσε, στις 15 Απριλίου 2020, την προηγουμένως εκδοθείσα απόφαση. Αιτιολόγησε την απόφασή της επισημαίνοντας ότι, από απόψεως φορολογικού δικαίου, δεν υφίσταται διαδοχή μεταξύ των ασφαλισμένων και της προσφεύγουσας δυνάμει των ασφαλιστικών συμβάσεων. Ως εκ τούτου, δεν πληρούται μια από τις ουσιαστικές προϋποθέσεις για την επιστροφή του φόρου.
- 6 Η προσφεύγουσα άσκησε ένδικη διοικητική προσφυγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου με την οποία ζητεί, κυρίως, τη μεταρρύθμιση της απόφασης της καθής και, επικουρικόως, την ακύρωση της εν λόγω απόφασης και την κίνηση νέας διαδικασίας από την φορολογική αυτή αρχή.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 7 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η φορολογική αρχή παραβίασε το δικαίωμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθόσον αρνήθηκε να αναγνωρίσει το δικαίωμά της προς επιστροφή του ΦΠΑ που αναλογεί σε ανεπίδεκτη είσπραξης απαίτηση το οποίο απορρέει από τις συμβάσεις που συνήψε με τους ασφαλισμένους. Ως διάδοχος των ασφαλισμένων, η προσφεύγουσα δικαιούται να ζητήσει την επιστροφή του ΦΠΑ, δεδομένου ότι, δυνάμει της σύμβασης ασφάλισης, κατέστη ειδικός διάδοχος των πελατών της. Λαμβανομένης υπόψη της αρχής της φορολογικής ουδετερότητας, έχει δικαίωμα επιστροφής του ΦΠΑ επίσης δυνάμει του δικαίου της Ένωσης. Ο τεχνητός διαχωρισμός των στοιχείων της έννομης σχέσης της ασφάλισης, ο οποίος έχει ως αποτέλεσμα διαφορετική φορολογική μεταχείριση, συνιστά παράβαση των διατάξεων του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αντιβαίνει στη νομολογία του Δικαστηρίου. Το ποσό του ΦΠΑ περιάγει την προσφεύγουσα σε πραγματικά μειονεκτική θέση, νοθεύει τον ανταγωνισμό και συνεπάγεται επίσης απαγορευμένη δυσμενή διάκριση.
- 8 Κατά την καθής, βάσει συνδυασμένης ερμηνείας του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του εθνικού δικαίου, μείωση της βάσης επιβολής του φόρου που αναλογεί σε απαιτήσεις ανεπίδεκτες είσπραξης δικαιούται ο υποκείμενος στον φόρο του οποίου η απαίτηση έναντι του οφειλέτη του κατέστη οριστικώς ανεπίδεκτη είσπραξης. Θεωρητικά, αυτό σημαίνει ότι το πρόσωπο που ζητεί τη μείωση της βάσης επιβολής του φόρου πρέπει να είναι υποκείμενος στον φόρο που υπείχε προηγουμένως υποχρεώσεις δήλωσης και καταβολής φόρου σε σχέση με τις παραδόσεις αγαθών και τις παροχές υπηρεσιών τις οποίες πραγματοποίησε και με τις οποίες συνδέονται οι ανεπίδεκτες είσπραξης απαιτήσεις. Η εν λόγω προϋπόθεση δεν πληρούται εν προκειμένω.
- 9 Κατά την καθής, η προσφεύγουσα δεν υποχρεούνταν να καταβάλει τον φόρο ούτε έμμεσα, δεδομένου ότι μπορούσε να καθορίσει το ποσό του ασφαλίστρου αναλογικά προς το μέγεθος του αναλαμβανόμενου κινδύνου. Επομένως, η μείωση

της βάσης επιβολής του φόρου θα μπορούσε, ενδεχομένως, να συνεπάγεται αδικαιολόγητο πλουτισμό της προσφεύγουσας.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 10 Κατά το αιτούν δικαστήριο, το ουσιώδες ζήτημα της διαφοράς της κύριας δίκης είναι το κατά πόσον συνάδουν με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφενός, και με τις γενικές αρχές του περί αναλογικότητας, φορολογικής ουδετερότητας και αποτελεσματικότητας, αφετέρου, εθνική φορολογική νομοθεσία και διοικητική πρακτική οι οποίες, σε περίπτωση εκχώρησης απαίτησης ανεπίδεκτης είσπραξης, δεν επιτρέπουν την επιστροφή του ΦΠΑ που αναλογεί στην εν λόγω απαίτηση ούτε στο πρόσωπο που πραγματοποίησε αρχικώς τη φορολογητέα πράξη ούτε στον εκδοχέα της απαίτησης.
- 11 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο εκθέτει, αφενός, ότι, βάσει του άρθρου 196, παράγραφος 3, στοιχείο α, του νόμου περί γενικής φορολογικής διαδικασίας, ο ασφαλισμένος δεν δικαιούται την επιστροφή του 90 % του ποσού του ΦΠΑ που μετακύλησε στους πελάτες του χωρίς να τον εισπράξει, λόγω ολικής ή μερικής μη καταβολής, δεδομένου ότι μεταβίβασε το εν λόγω δικαίωμα στην προσφεύγουσα δυνάμει της σύμβασης ασφάλισης. Παράλληλα, η καθής αρνείται να επιστρέψει τον φόρο στην προσφεύγουσα υποστηρίζοντας ότι δεν πληρούται μια ουσιαστική προϋπόθεση, ήτοι ότι η προσφεύγουσα δεν πραγματοποίησε η ίδια τις επίμαχες πράξεις και δεν υπείχε τις αντίστοιχες φορολογικές υποχρεώσεις.
- 12 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, για να μπορέσει να αποφανθεί επί της διαφοράς της κύριας δίκης, είναι αναγκαίο να παρασχεθεί από το Δικαστήριο η απαιτούμενη ερμηνεία σε σχέση με το προδικαστικό ερώτημα που εκτέθηκε ανωτέρω.